

LAUDATIO
HONORIS CAUSA. GEORGE STEINER
Girona, 26 d'octubre 2012
Església de La Mercè

Laudatio de **George Steiner**, en la solemne sessió acadèmica de la seva investidura com a **doctor honoris causa de la Universitat de Girona**, presentada per Maria-Josep Balsach, padrina del nou doctor. Girona, Auditori del Centre Cultural La Mercè, 26 d'octubre del 2012

Rectora Magnífica,
President del Consell Social,
Secretari General,
Dr. Josef Havel
Dra. Victòria Salvadó
Dr. Juan Manuel Sánchez
Excel·lentíssimes autoritats,
Professores i professors, personal de la Universitat, estudiants,
Senyores i senyors,

En nom de la Càtedra d'art i Cultura Contemporanis, de la Facultat de Lletres i dels professors de l'Àrea d'Història de l'art, em correspon l'honor d'exposar avui, en aquesta solemne sessió acadèmica, els mèrits que reuneix el professor George Steiner per ser investit doctor *honoris causa* de la nostra universitat. Steiner ha estat considerat un dels darrers grans humanistes del segle XXI, i representa un dels models més lúcids, ètics i punyents de la definició de la cultura, de la crítica i de l'hermenèutica, reconegut internacionalment. La seva vida i la seva obra mostren, de fet, l'enorme abast temàtic del seu pensament, que ara intentaré de presentar de forma molt resumida.

George Steiner va néixer a París l'any 1929, fill de jueus austríacs. L'any 1940 es va traslladar amb la seva família als Estats Units fugint del nazisme. ("La meua vida –ha escrit– ha estat relacionada sempre amb la mort, amb la memòria i l'Holocaust"). Steiner va estudiar a les universitats de París, Chicago, Harvard i Oxford i es va convertir en crític de les revistes *The Economist*, del *Times Literary Supplement* i *The Guardian*. La docència, però, ha estat una de les seves passions. Considerat com a políglota i *Polymath*, ha estat professor de Literatura comparada de les universitats de Princeton, Cambridge i Ginebra, professor convidat de moltes universitats europees i actualment conserva els títols d'excel·lència –entre d'altres– de Extraordinary Fellow del Churchill College de la Universitat de Cambridge, Fellow del Churchill College de Cambridge, Weidenfeld Professor de la Universitat d'Òxford i Norton Professor de Poesia de la universitat de Harvard. Entre les mencions honorífiques, recordarem que li fou atorgat el Premi Príncep d'Astúries d'humanitats, pocs mesos després d'haver estat convidat a Girona per la Càtedra d'Art i Cultura Contemporanis com a "Mestre del llegir", una de les auto-definicions que més li agrada remarcar.

La seva llarga recerca sobre el llenguatge, sobre la comunicació i la transmissió, exigeix una marca obligada de reconeixement. El professor Steiner ha declarat en diverses ocasions que no té escola, que els seus assaigs formen part d'un concepte que sobrepassa l'especialització i s'obren a l'esforç per retransmetre el sentit pregon de la Paraula i de fer transparents les fonts. Des del seu primer llibre *Tolstoi o Dostoievski*, publicat l'any 1959, fins a *Les gramàtiques de la creació* del 2001, es despleguen obres tan importants com *La Mort de la tragèdia* (1961), *Anno Domini* (1966), *Llenguatge i silenci* (1967), *Extraterritorial* (1971), *Després de Babel* (1975), *Antígones* (1984), *Presències reals* (1989), *En el castell de Barbablava. Notes per a una redefinició de la cultura* (1991), *Passió intacta* (1996) o *Nostàlgia de l'absolut* (1974).

Tot escrivint sobre literatura russa i la tragèdia grega, sobre Homer i Paul Celan, Shakespeare o Dante, sobre Heidegger i la cosmologia contemporània, l'art i la música, Steiner ha construït una obra que ens interroga i ens mostra el significat autèntic reclòs en les obres mestres, la seva paraula viva, allò que encara ens pot salvar. Les idees que planteja i les preguntes que formula, són, alhora, les més subtils i les més urgents, perquè estan relacionades de manera pregonada amb la vida i amb la llibertat. Per citar unes paraules del professor Xavier Antich, que ens va acompanyar els dies d'abril que vam compartir amb el gran erudit, "Steiner no ha deixat de lluitar per un humanisme capaç de posar en el centre de tots els seus esforços l'horitzó d'un món més humà. Perquè si l'humanisme, avui, encara té algun sentit, no és per mantenir la tradició del passat, sinó per obrir-se al futur: l'humanisme és una aposta per la vida i per la dignitat, per la responsabilitat que exigeix, a cada pas, humanitzar el present".

La seva condició històrica i familiar d'exiliat i com a figura del supervivent, de *frontalier*, d'ésser un "convidat a la casa de l'Ésser", fa de George Steiner un custodi del llenguatge i dels valors i perplexitats d'un món que tendeix, a poc a poc, a disgregar-se tan anímicament com moral entre la voràgine de tanta banalitat. El paper de la cultura després de Auschwitz, la denuncia del desprestigi de la lectura, de l'oci inundat de violència, del tràfec social on no hi ha lloc per a la reflexió o bé el qüestionament ètic de tot el que dificulta el recolliment interior, la solitud creadora, són els cavalls de batalla que poden trobar-se, com a presència real, darrera la crítica i l'escriptura de George Steiner. "Jo vull ser errant. Visc segons el lema de Baal Shem Tov, el gran rabí del segle XVIII: "La veritat està sempre en l'exili".

Però ens cal també assenyalar breument la gran vinculació anímica i simbòlica que Steiner té amb la ciutat de Girona. En la seva obra "*Els llibres que no he escrit*" parla del significat testimonial de la conferència que va realitzar a la nostra Universitat l'any 2001. Ell mateix va triar el títol de Duke of Girona en la concessió del Premi de Redonda que atorguen intel·lectuals espanyols. En la seva autobiografia filosòfica titulada *Errata. L'examen d'una vida*, descriu les seves vivències del call de Girona, "les pressions inconscientment sentides de la història en instants enigmàtics. [...] El temps de Girona és el temps europeu –escriu–, aquesta espècie de paper d'escata de la història no satisfeta" que es concentra en el rostre d'alabastre de la Comtessa Ermessenda, un perfil de Brancusi o en el crit de la pintura de Bacon. Girona, doncs, com a centre d'Europa, "condensació i concentració de la presència palpable de la temporalitat humana".

És, doncs, per moltes raons i, certament, per tot això, Rectora Magnífica, que sol·licito que s'atorgui i es confereixi el grau de doctor *honoris causa* al senyor George Steiner.

Per acabar, voldria llegir el text que el professor Steiner ens ha fet arribar com a resposta d'acceptació del títol que avui celebrem en aquesta magne sessió d'investidura:

Dear friends:

Girona is magical. Its silences are like no others. Here dwelt the great Kabbalist, Isaac the Blind, in that haunted street near which I had the privilege of staying as your guest. He was blind but wisdom made his sharp-sighted. Across long centuries the masters and scholars of Girona have lectured in that magnificent medieval aula, masters in those arts of teaching, of transmission on which the fragile survival of the litterae humaniores- what a proud name-depend. Girona has known difficult moments in our recent, cruel chapter of history. Today it flourishes, in the social and exact sciences, in analytical chemistry no less than in the history of art and literature. Students come from near and far as they did in those pilgrimages towards wisdom of the Middle Ages.

*I deeply regret that I cannot be with you to receive this great honour. But I **am** with you and grateful.*